

Komt er nog een fiscale hervorming?

Hoewel het Belgische fiscale systeem van alle kanten kritiek krijgt omwille van de hoge tarieven en de complexiteit, slagen opeenvolgende regeringen er niet in om een betekenisvolle aanpassing te realiseren. Minister Van Peteghem startte de legislatuur nog vol goede moed, maar de vraag is of er nog iets in huis zal komen van de beloofde hervorming.

TEKST: PETER OOMS | ILLUSTRATIE: ISTOCK BY GETTY IMAGES | FOTO'S: FRÉDÉRIC RAEVENS (MAUS), KATTOO HILLEWAERE (JANSSENS) & ID/HATIM KAGHAT (VAN PETEGHEM)

De regering heeft een voorstel voor een belastinghervorming bekendgemaakt. Dat kreeg echter al gauw kritiek uit eigen rangen. Met name voorzitter Louis Bouchez van de liberale partij MR kwam meteen fel uit de hoek tegen de tekst van minister Vincent Van Peteghem; zo snel dat het haast onmogelijk was dat hij de tekst ook gelezen had.

Gemiste kans

“Maakt het voorstel om een brede hervorming van de fiscaliteit te realiseren nu nog wel een kans?”, vraagt Geert Janssens, hoofdeconoom van ETION aan Michel Maus, advocaat en professor aan de Vrije Universiteit Brussel. “De start van het maatschappelijke debat is alvast een gemiste kans. We komen net

uit een crisis na covid en dat zijn gewoonlijk de ideale momenten om een grote hervorming door te voeren. Dat was bijvoorbeeld ook zo na de Eerste Wereldoorlog, toen de progressieve belasting is begonnen.

We hebben inderdaad nood aan een nieuwe start, maar ik vind dat de voorbereiding op dit debat

niet goed is verlopen. Er is een basistekst van Mark Delanote en die vind ik oké, maar hij is wel niet breed gedragen. Zelfs

“ Ideaal is een brede belastingbasis gekoppeld aan een laag tarief met zo weinig mogelijk uitzonderingen.

-Michel Maus-

binnen de Hoge Raad van Financiën, waar die nota is voorbereid, bestond al onenigheid en kon men niet tot een consensus komen. Ook op dat niveau speelt de politieke verdeeldheid al. En daarna hielp het ook niet, toen de minister zelf al een voorafje nam met een individuele maatregel op het vlak van auteursrechten. Dat werkt niet. Je kan een brede hervorming alleen doorvoeren als je het hele pakket tegelijk goedkeurt, zodat alle

groepen iets krijgen en iets verliezen. Nu roep je meteen weerstand op bij één doelgroep die zich

bedreigd voelt. Ik vind dat de minister gelijk heeft wanneer hij de excessen van de auteursrechten aanpakt. Maar de informatici hebben ook gelijk als zij zich nu gevisieerd voelen, omdat zij als enige

groep een voordeel moeten inleveren”, aldus professor Michel Maus.

Nood aan een fiscale grondwet

Geert Janssens: “In het buitenland zie je dat onder andere de academische wereld dieper betrokken is bij de voorbereiding van dergelijke ingrijpende veranderingen. In Nederland, Scandinavië of het Verenigd Koninkrijk maken brede werkgroepen van professoren en experts gezamenlijke analyses over de gemeenschappelijke principes die als platform kunnen dienen voor de nieuwe wetten.

Tegelijk is er nood aan regels die bepalen hoe de administratie de wetgeving uitvoert en de rechtszekerheid van de betrokkenen garandeert. Dat moet ook meer consistentie brengen in hoe de ruingdienst werkt, bijvoorbeeld”, zegt Michel Maus. Ook over de fundamenteën van de belastingen heeft Michel Maus duidelijke ideeën. “Ik ben een groot voorstander van een brede belastingbasis, gekoppeld aan een laag tarief met zo weinig mogelijk uitzonderingen. In België zou dat de afschaffing van fiscale

op roerende inkomsten die niet toeneemt naarmate die inkomsten stijgen. Ik vind zoiets niet consequent en dat roept ook weerstand op.”

Tijdelijke maatregelen

Michel Maus pleit ook voor fiscale wetgeving met een houdbaarheidsdatum. “Ik hou er niet van wanneer je eerst tijdelijke ondersteuning biedt, zoals de verlaging van de btw op de energie, maar die maatregel dan achteraf toch definitief maakt. Het is toch veel logischer om dergelijke maatregelen te nemen

Dat vindt Geert Janssens dan weer “een gewaagde stelling. Bedrijven die willen investeren, maar ook gezinnen die een woning bouwen of kopen, hebben nood aan zekerheid op de lange termijn. Die klagen nu al vaak dat de regels veranderen tijdens het spel. Ze maken engagementen die hen jaren binden, maar de fiscale voordelen waarop ze rekenden, verdwijnen na een tijdje. Dat is toch niet wenselijk. Ik pleit er daarom voor dat de overheid haar fiscale engagementen aangaat voor meerdere jaren.”

Goede verdieners worden zelfstandig

Dat België er maar niet in slaagt de belastingen op arbeid te verlagen, heeft ook grote consequenties. “Het resultaat daarvan is dat de goed verdienende werknemers ervoor kiezen om zelfstandig te worden. Je kan het echt een *vennootschappisering* noemen van de belastingplichtigen. Op die manier ontsnappen ze aan het systeem van de belasting op arbeid en vallen ze onder de vennootschapsbelasting met meer aftrekmogelijkheden én een lager tarief. Dat is echt een probleem. Onder andere de bijdragen voor de sociale zekerheid komen zo in het gedrang. Het is belangrijk dat we dat kunnen omkeren. Het zal daarbij niet alleen nodig zijn om alleen de tarieven te verlagen, maar ook om

“Nieuwe belastingen zijn niet nodig om groene doelstellingen te halen.

-Michel Maus-

Wanneer er consensus heerst op dat niveau, is het achteraf veel moeilijker om tegen die principes in te gaan.” “Dat vind ik ook. Voor een grote hervorming moet je kunnen terugvallen op enkele basisprincipes die je kan blijven hanteren voor elke detailkwestie achteraf. Die moet je vooraf afspreken en vastleggen. Idealiter komt er een grondwet van de fiscaliteit met daarin ook een charter van de belastingplichtige.

koterijen mogelijk maken. Je kan wel nog uitzonderingen toestaan, maar dan wel met een zeer specifiek doel: sociale, economische of ecologische doelstellingen bijvoorbeeld. Daarbij hoort ook de progressieve belasting, die toeneemt naarmate je inkomen hoger is. Zo organiseer je de herverdeling van de rijkdom. Dan dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten. Vincent Van Peteghem is daar enerzijds wel voor, maar tegelijk zie ik in de voorstellen dan weer een vaste belasting

en ze na verloop van tijd te beoordelen en dan weer af te schaffen. Dat is eigenlijk nu al het principe in de gemeenten. Die belastingen zijn gewoonlijk maar geldig voor één legislatuur, dus tot de volgende verkiezingen, zodat de volgende ploeg ook weer zijn eigen accenten kan leggen. Het heeft het voordeel dat de fiscale ingrepen na verloop van tijd ook weer verdwijnen en dat ze geen eeuwig leven krijgen, zoals op het federale niveau.”

bijvoorbeeld de pensioenen zelf te verhogen. Nu is er een onevenwicht tussen wat goed verdienende werknemers moeten bijdragen en wat ze er ook weer kunnen uithalen. Dat komt bijvoorbeeld omdat de hoogte van het pensioen geplafonneerd is. Geen wonder dat ze op zoek zijn naar alternatieven”, aldus Geert Janssens.

“België heeft ruimte voor belasting op consumptie en andere bronnen in plaats van op arbeid.

-Geert Janssens-

“Die analyse is juist. De nieuwe eenmansvennootschappen zijn een fiscale constructie die haast geen andere reden van bestaan heeft. Het klassieke systeem van de bijdragen uit arbeid en de sociale bescherming die daarbij hoort, moet weer aantrekkelijker worden. Dat houdt ook in dat de overheid voor dergelijke zaken meer zal betalen. Dat vergroot dan weer de noodzaak om elders te besparen. Zeker de Vlaamse overheid blijft maar subsidies geven die veel geld kosten. Bijvoorbeeld de KMO-portefeuille, waarmee bedrijven goedkopere opleidingen kunnen organiseren... Voor veel bedrijven is dat overbodig: die zouden die training ook zo wel nemen zonder korting”, vult Michel Maus aan.

Internationaal

Er is dan wel een wil om de belastingen te hervormen, maar dat neemt niet weg dat heel wat fiscale regels vanuit het buitenland worden opgelegd. “De Europese Green Deal en het ESG-kader dat er van bovenaf wordt doorgedruwd, zijn daarvan het beste voorbeeld. Die specifieke regelingen zullen ervoor zorgen dat belastingen verschuiven van arbeid naar consumptie en milieu. Op dat vlak heeft ons land nog heel wat marge. In België ligt de belastingdruk op arbeid 8 procentpunten van het bbp hoger dan het gemiddelde

van de rijke landen. Er is dus ruimte voor een verschuiving richting consumptie en andere bronnen”, zegt Geert Janssens. “Ik ben er wel niet zo zeker van dat er nieuwe belastingen nodig

zijn om groene doelstellingen te halen, bijvoorbeeld om de uitstoot van CO2 door voertuigen te verlagen. België wil dat belasten, maar in Scandinavië gebeurt het door een norm. Je kan daar geen auto meer inschrijven die CO2 uitstoot vanaf 2025. Dat lijkt me een betere oplossing”, aldus Michel Maus. “Daar kan je inderdaad over discussiëren. Maar als het gaat om die ecologische

beleidslijnen, ben ik toch kritisch over België. Als Europa het niet zou doen, dan zou er helemaal niets van komen”, zegt Geert Janssens.

Maar er zijn ook voorstellen van bijvoorbeeld de OESO, het samenwerkingsverband van de rijkste landen, die gebruikt worden als leidraad voor de nationale beleidskaders. “Dat vind ik heel nuttig. Op die manier gaat België mee in een internationale beweging, zodat bedrijven dezelfde regels kunnen toepassen in al hun vestigingen. Voor mij is het ook opmerkelijk dat een denktank als de OESO, met een conservatieve reputatie, toch aandringt op een minimumbelasting voor internationale bedrijven. Ook zij hebben vastgesteld dat de grote multinationals nog steeds handig gebruikmaken van discrepanties tussen de verschillende nationale fiscale wetten, met als resultaat dat ze weinig of zelfs geen belastingen betalen. Dat is niet billijk”, besluit Geert Janssens. ■

Politiek forum met minister Van Peteghem

ETION organiseert in de loop van dit jaar een reeks gesprekken met politici. Het uitgangspunt is de vaststelling dat beleidsverantwoordelijken anno 2023 maar moeizaam komen tot denken en handelen op lange termijn. De fiscale hervorming is daarvan een voorbeeld bij uitstek. Deze hervorming is noodzakelijk, maar het is aartsmoelijk om er politiek draagvlak voor te vinden. We plannen een persoonlijk gesprek met minister van Financiën Vincent Van Peteghem waarbij we dieper ingaan op de modaliteiten en het belang van deze hervorming. Hou onze website en mailings in de gaten, een uitnodiging volgt.

